

POSTĘPOWANIE W SPRAWACH CHOROÓB ZAWODOWYCH

Akty prawne regulujące tryb postępowania w sprawie choroby zawodowej:

1. art. 237 §1 pkt 3-6 Ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2025r. , poz. 277, ze zm.)
2. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie chorób zawodowych z dnia 30 czerwca 2009r. (t.j. Dz. U. z 2022r., poz. 1836)
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie sposobu dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób z dnia 1 sierpnia 2002 r. (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1542).

Kodeks pracy stanowi, że za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy, albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanych "narażeniem zawodowym".

Choroba zawodowa jest pojęciem medyczno-prawnym. Choroba rozpoznana u pracownika lub byłego pracownika aby mogła być uznana za chorobę zawodową musi spełniać kryteria określone przepisami prawnymi w tej sprawie. O stwierdzeniu choroby zawodowej decyduje zachowanie dwóch wymogów: zamieszczenie schorzenia w wykazie chorób zawodowych oraz ustalenie, że zostało ono spowodowane sposobem wykonywania pracy.

Postępowanie dotyczące wydania decyzji o stwierdzeniu bądź braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej składa się z 3 podstawowych etapów:

1. Zgłoszenie podejrzenia choroby zawodowej,
2. Rozpoznanie choroby zawodowej,
3. Stwierdzenie choroby zawodowej.

Zgłoszenie podejrzenia choroby zawodowej oraz jej rozpoznanie może nastąpić u pracownika lub byłego pracownika, zwanego dalej "pracownikiem", w okresie jego zatrudnienia w narażeniu zawodowym lub po zakończeniu pracy w takim narażeniu, nie później jednak niż w okresie, który został określony w wykazie chorób zawodowych.

Podejrzenie choroby zawodowej zgłasza się:

1. właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu, właściwemu państwowemu granicznemu inspektorowi sanitarnemu, właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu, właściwemu komendantowi wojskowego ośrodka medycyny prewencyjnej albo właściwemu wojskowemu inspektorowi sanitarnemu wojskowego ośrodka medycyny prewencyjnej, zwanym dalej „właściwym państwowym inspektorem sanitarnym” ,
 2. właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy
- których właściwość ustala się według miejsca, w którym praca jest lub była wykonywana przez pracownika, gdy dokumentacja dotycząca narażenia zawodowego jest gromadzona w tym miejscu, a w przypadku braku takiej możliwości - według miejsca, na terenie którego było ostatnie narażenie zawodowe.

Skierowanie:

Właściwy państwowy inspektor sanitarny, który otrzymał zgłoszenie podejrzenia choroby zawodowej, wszczyna postępowanie, w szczególności przeprowadza ocenę narażenia zawodowego oraz sporządza kartę oceny narażenia zawodowego, którą wraz ze skierowaniem na badania przekazuje do jednostki orzeczniczej I stopnia. W przypadku gdy zgłoszenie podejrzenia choroby zawodowej jest w sposób oczywisty bezzasadne, właściwy państwowy inspektor sanitarny, który otrzymał zgłoszenie, wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.

Skierowania na badania do jednostki orzeczniczej I stopnia, nie stosuje się, jeżeli zgłoszenie podejrzenia choroby zawodowej zostało dokonane przez lekarza tej jednostki.

Jednostkami orzeczniczymi I stopnia są:

- poradnie chorób zawodowych wojewódzkich ośrodków medycyny pracy,
- kliniki i poradnie chorób zawodowych uniwersytetów medycznych (akademii medycznych),
- poradnie chorób zakaźnych wojewódzkich ośrodków medycyny pracy albo przychodnie i oddziały chorób zakaźnych poziomu wojewódzkiego - w zakresie chorób zawodowych zakaźnych i pasożytniczych,
- podmioty lecznicze, w których nastąpiła hospitalizacja – w zakresie rozpoznawania chorób zawodowych u pracowników hospitalizowanych z powodu wystąpienia ostrych objawów choroby.

Jednostkami orzeczniczymi II stopnia od orzeczeń wydanych przez lekarzy zatrudnionych w jednostkach orzecznich I stopnia są instytuty badawcze w dziedzinie medycyny pracy.

Lekarz orzecznik wydaje orzeczenie o rozpoznaniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do jej rozpoznania, na podstawie wyników przeprowadzonych badań lekarskich i pomocniczych, dokumentacji medycznej pracownika lub byłego pracownika, dokumentacji przebiegu zatrudnienia oraz oceny narażenia zawodowego.

Orzeczenie lekarskie przesyła się właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, zainteresowanemu pracownikowi lub byłemu pracownikowi oraz lekarzowi kierującemu na badania, a w przypadku gdy orzeczenie lekarskie zostało wydane przez lekarza zatrudnionego w jednostce orzeczniczej II stopnia – również jednostce orzeczniczej I stopnia.

Pracownik, który nie zgadza się z treścią orzeczenia lekarskiego I instancji o rozpoznaniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do rozpoznania choroby zawodowej może wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie ponownego badania przez jednostkę orzeczniczą II stopnia w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia lekarskiego, za pośrednictwem jednostki orzeczniczej I stopnia.

Decyzja o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej:

Właściwy państwowy inspektor sanitarny wydaje decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej na podstawie materiału dowodowego, a w szczególności danych zawartych w orzeczeniu lekarskim oraz formularzu oceny narażenia zawodowego pracownika lub byłego pracownika.

Właściwy państwowy inspektor sanitarny przesyła decyzję:

- zainteresowanemu pracownikowi lub byłemu pracownikowi albo osobie uprawnionej - na jej wniosek,

- pracodawcy lub pracodawcom zatrudniającym pracownika w warunkach, które mogły spowodować skutki zdrowotne uzasadniające postępowanie w sprawie rozpoznania i stwierdzenia choroby zawodowej,
- jednostce orzeczniczej zatrudniającej lekarza, który wydał orzeczenie lekarskie,
- właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.

Odwołanie

Od powyższej decyzji przysługuje stronom odwołanie do właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego, Głównego Inspektora Sanitarnego albo Głównego Inspektora Sanitarnego Wojska Polskiego, w terminie 14 dni od doręczenia decyzji stronie.

Zawiadomienie

Po zakończeniu postępowania mającego na celu ustalenie uszczerbku na zdrowiu lub niezdolności do pracy w związku ze stwierdzoną chorobą zawodową pracownika lub byłego pracownika pracodawca przesyła zawiadomienie o skutkach choroby zawodowej do Instytutu Medycyny Pracy.

Pracodawca jest obowiązany prowadzić rejestr obejmujący przypadki stwierdzonych chorób zawodowych i podejrzeń o takie choroby.